
MEMO LOCATIEBEZOEK/STARTGESPREK

Van	Commissie m.e.r.
Aan	Bevoegd gezag/initiatiefnemers
Onderwerp	Programma en aandachtspunten locatiebezoek/startgesprek Herinrichting Ooijse Graaf, gemeente Berg en Dal
Datum	12 oktober 2021
Kenmerk	3608RD

Datum locatiebezoek/startgesprek: 12 oktober
Tijd: 10.00
Adres: Boerderij Eindschenhof, Erlecomseweg 80, 6577 JC Erlecom
Contact: [REDACTED], 06 [REDACTED]

Programma

10.00	Kennismaking
10.15	Veldbezoek, toelichting op het plan door K3 met gelegenheid tot vragen
11.15	Verdere tijd tot vragen stellen en afstemming.
12.15	Broodje
12.45	Interne nabespreking Commissie m.e.r.

Aanwezigen

Bevoegd gezag

[REDACTED] Provincie Gelderland

Initiatiefnemer

[REDACTED] K3
[REDACTED] K3
[REDACTED] Eigenaar Eindschenhof

Adviseur SAB

Adviseur

SAB

Commissie voor de m.e.r.

[REDACTED] Natuur
[REDACTED] Landschap en cultuurhistorie
[REDACTED] Geohydrologie
[REDACTED] Ontgrondigen
[REDACTED] Voorzitter
[REDACTED] Secretaris

Aandachtspunten en vragen

De Commissie wil graag de volgende onderwerpen bespreken. Ze staan niet in volgorde van belangrijkheid en zijn niet collectief door de werkgroep besproken. De lijst is dus niet meer dan een uitgangspunt voor de toelichting op het voornemen en voor het gesprek.

Achtergronden, beleidskader en besluiten

- In de NRD worden in paragraaf 2.3 vier hoofddoelstellingen van het project genoemd.
  - het uitbreiden van rietmoeras
  - de realisatie van nieuwe natuur
  - het verbinden van natuurgebieden
  - het beter beleefbaar maken van het gebied.
- Hoe verhouden de doelstellingen zich tot elkaar? Is er een rangorde in aan te geven? De winning en verkoop van zand wordt niet genoemd als hoofddoel, maar als middel om deze doelstellingen te bereiken. In hoeverre is de zandwinning ook een doel? Is dat te formuleren in termen van een minimumopbrengst? Hoe beïnvloedt het middel zandwinning de projectdoelen? Heeft het doel van zandwinning een effect op de keuze van de varianten? Hoe wordt een optimum gevonden tussen zandwinning en natuurdoelen? Is er een gebiedsopgave die ingevuld moet worden in hoeverre is zandwinning daar de oplossing voor?
- Pagina 4: *"Specifiek op dit project is dat een kwaliteitsverbetering en uitbreiding van rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp, grote karekiet en woudaapje). Dit is tevens een kern-opgave ('sense of urgency') voor het Natura 2000-gebied Rijntakken."* Is de keuze voor dit natuurtype onderbouwd? Wat zijn alternatieve eindbeelden en wat is de afweging geweest die tot deze keuze heeft geleid? In de NRD wordt aangegeven dat naast open water er maximaal 13 ha natuur wordt gerealiseerd, waarvan een deel rietmoeras is. Kan worden aangegeven welke meerwaarde dit areaal heeft in samenhang met bestaande natuur voor moerasvogels met sense of urgency?
- In paragraaf 2.4 wordt als randvoorwaarde genoemd: werken aan natuurdoelstellingen. Maar dat zit ook al in de projectdoelen. Of wordt hier iets anders bedoeld?
- Op pagina 5 wordt aangegeven dat van het gebied waar zand wordt gewonnen (28 hectare groot) weer 7 hectare als landbouwgrond wordt opgeleverd. Dat betekent dat deze wordt aangevuld en ondieper wordt gemaakt. Welk juridisch kader wordt hiervoor gehanteerd?

Voorgenomen activiteit en alternatieven

- De ingrepen, zoals weergegeven in afbeeldingen 4 t/m 6 beslaan een veel groter gebied dan het plangebied, zoals dat is aangegeven in figuur 1. Wat is nu precies het plangebied en het voornemen en wat is daarop aanvullend? Wie is verantwoordelijk voor de maatregelen buiten de 41 ha en hoe doet dat mee in het MER? Als het plangebied zo groot is als aangegeven in de figuren met varianten, maken dan de Natura 2000 en het Gelders Natuur Netwerk (GNN) wel deel uit van het projectgebied? Zijn de indirecte effecten relevant voor het GNN?
- Pagina 7, paragraaf 2.1, regel 2 "De omgeving waarin deze planvorming plaats vindt is van groot belang voor het functioneren van het toekomstig gebied, vandaar dat er gekeken wordt naar een ruim gebied dat aansluit op de Ooijse Graaf". Wat wordt met deze zin bedoeld? Dan iets verderop: *"Binnen het studiegebied zijn vrijwel alle kenmerken van het landschap van de Gelderse Poort terug te vinden en te versterken"*. Kan dit worden toegelicht?

- Onderaan paragraaf 2.1: *"Tegelijkertijd biedt het gebied – mede door veel al aanwezige en hiervoor benoemde elementen – potenties voor ontwikkeling van een robuuste klimaatbuffer met rietmoeras en mogelijkheden tot natuurbeleving middels extensieve recreatie als wandelen."* In hoeverre is een klimaatbuffer te combineren met habitateisen van moerasvogels? Voor moerasvogels is een dynamisch rietmoeras met natuurlijk peilverloop (hoog in winter, lager in zomer) belangrijk. Hoe verhoudt zich dat tot andere doelen, zoals waterberging en watergebruik in de zomer door landbouw? Wordt in het onderzoek ook ingegaan op de (on)mogelijkheden voor het creëren van optimale condities en een optimaal peilregime voor de ontwikkeling van rietmoeras en/of andere natuurdoelen? Wat is overigens de reden van de keuze voor een hoger zomerpeil? Zijn bovengenoemde aspecten in de modelstudies opgenomen en wat kwam daar dan uit?
- Recreatieve toegankelijkheid. Voorziet het plan ook in het beter toegankelijk maken van de Ooijse Graaf zelf? De som van landbouw, water en natuur is 41 ha. Wat is de ruimtevrage voor recreatie en gaat dit ten koste van andere elementen en zo ja welke? Is er ook ruimte voor recreatie in het areaal rietmoeras?
- Paragraaf 2.3 *"De realisatie van een nieuwe plas en uitbreiding van bestaand rietmoeras accentueert de oorspronkelijke rivierloop beter in het landschap"*. De plas zelf wordt uitgegraven buiten de oorspronkelijke stroomgeul, dat zou kunnen betekenen dat de identificatie van de oorspronkelijke rivierloop juist lastiger wordt. Kan dit worden toegelicht?
- Wat is de beoogde duur van de zandwinningsfase? Tot hoe diep zal op verschillende delen van het gebied worden afgegraven?
- Pagina 8, kopje Aanpassen Waterpeil: *"Een uitgangspunt bij het onderzoek naar het waterpeil is dat er geen negatieve effecten op het dorp Ooij mogen ontstaan. Dit zal vanuit de modelstudie naar voren komen."* Is dat het enige object dat effect kan ondervinden van deze variatie? Of zijn er ook andere grondwater-gevoelige objecten, zoals specifieke natuurgebieden, gebouwen of drinkwaterwinningen, etc.? Voorziet het plan daadwerkelijk in aanpassing van de regionale waterhuishouding?
- Onderaan pagina 8 wordt gesteld dat deze gebiedsontwikkeling bijdraagt aan een ecologisch stabiel systeem met voldoende biodiversiteit dat bijdraagt aan een toekomstige circulaire economie. Hoe past winning van zand in een circulaire economie? Hoe is de ecologische meerwaarde aan de circulaire economie te koppelen?
- Bij de ontwikkelingen van de varianten (paragraaf 2.4) blijkt de oppervlakte open water te variëren tussen 21 en 23 hectare en de hoeveelheid rietmoeras tussen 11 en 13 hectare. Dit zijn vermoedelijk de oppervlaktes van de plassen zijn die na zandwinning overblijven? Verder is de 7 hectare landbouwgrond een constante. Een paar vragen hierover. Wat zijn precies de uitgangspunten voor de ontwikkeling van varianten geweest? Welke bandbreedte is daarbij gehanteerd? Is er ook een variant aan de orde geweest op basis van de huidige landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten.
- In de variant bosontwikkeling zit geen rietmoeras. Tegelijk benadrukt het NRD het belang van rietmoeras, het is een van de hoofddoelen. Wat is de reden dat de variant bosontwikkeling ontwikkeld is? Is bosontwikkeling als gevolg van het accepteren van verdergaande verdroging te realiseren zonder strijdigheid met Natura 2000-opgaven en zo ja, hoe? Is er sprake van natuurlijke successie of van degeneratie tot verdroogd (geheel verruigd) bos in deze variant?
- Is extra delfstofwinning binnendijks een vorm van vergroten van rivierdynamiek? Kan dit veilig worden aangelegd zonder sterk in te boeten in dynamiek? Hoe vindt doorspoeling

plaats met een eenzijdige en niet altijd functionerende verbinding? Waarom accentueert dit een meander? Op welke wijze is de versterking van de rivierdynamiek te combineren met een rietmoeras voor moerasvogels?

- De otterpassage: wat wordt verbonden en waarom?

Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

- Op pagina 4 wordt gesteld dat uitbreiding van rietmoeras een kernopgave is van het Natura 2000 gebied. In hoeverre is dit ook aan te merken als een van de autonome ontwikkelingen?
- Is het mogelijk tijdens het locatiebezoek al een beeld te krijgen van de actuele landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied en die ook in het MER een rol gaan spelen?

Bodem en water

- Is er al een inschatting te geven van de grootte van het uitstralingsgebied voor de geohydrologie, ook vanwege een mogelijke doorwerking van de effecten tot in Duitsland?
- Is er een monitoringsnetwerk om de geohydrologische huidige situatie vast te stellen?
- In de tabel op pagina 13 wordt onder Geohydrologie "waterkwaliteit" genoemd. Dit keert echter nergens terug in de uitgebreide beschrijving in paragraaf 3.5. Welke effecten worden er verwacht en hoe gaan deze onderzocht worden?
- Kunnen wij tijdens het locatiebezoek de watergang met A-status zien, die op de rol staat om te verdwijnen?
- Er wordt bij de te onderzoeken varianten (paragraaf 2.4) en als onderbouwing van de variant bosontwikkeling gesproken over de verdroging. Tegelijk is er sprake van de optie om de waterpeilen te verhogen in het broedseizoen. Wat is uiteindelijk de bedoeling? Zie ook de vragen over het waterpeil onder Voorgenomen activiteit en alternatieven.

Natura 2000-gebieden

- De toetsingscriteria voor natuur lijken zich vooral op negatieve effecten te concentreren. Wordt er in het MER ook gekeken naar de mate waarin het project bijdraagt aan dedoelen van Natura 2000 en het GNN? Welke thema's zijn daarbij belangrijk en hoe worden positieve ontwikkelingen gewogen?
- Wordt er een Passende beoordeling (pb) gemaakt en wat is daarvoor de referentiesituatie? Wat is de scope van deze pb in relatie tot het voornemen?

Stikstof depositie en beschermde gebieden

- Valt dit project binnen de partiële vrijstelling voor stikstof? Zo nee, hoe gaat het stikstofonderzoek dan vormgegeven worden?

Landschap en Cultuurhistorie

- Kan de Commissie tijdens het locatiebezoek al enig inzicht krijgen in de actuele landschappelijke en cultuurhistorische aspecten in het gebied, die ook in het MER een rol gaan spelen?